

# KÁRPÁT-HAZA SZEMLE

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁGKUTATÁS INTERDISZCIPLINÁRIS SZAKMAI FOLYÓIRATA

2026/ 1. szám

PÁL HELÉN

A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál szerepe  
a magyarországi és a külhoni magyar közösségek közötti kapcsolatokban

MASEK ZSÓFIA

Hunkori régészeti leletek Kiskőszeg (Batina, Horvátország) területéről

FODOR ANDREA

Erasmus követői a kora újkori Magyarországon

GYÖRFI GERGELY

Az izraelita tulajdonban álló ingatlanok tulajdonviszonyainak változása  
Kaposváron a német megszállást követő hónapokban

HOSSZÚ KRISTÓF

A szuburbanizációs hatások és az etnikai térszerkezet alakulásának  
összefüggései a Felső-Csallóközben

Kiadja a Nemzetstratégiai Kutatóintézet

# KÁRPÁT-HAZA SZEMLE

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁGKUTATÁS  
INTERDISZCIPLINÁRIS SZAKMAI FOLYÓIRATA

2026/ 1. szám



# KÁRPÁT-HAZA SZEMLE

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁGKUTATÁS  
INTERDISZCIPLINÁRIS SZAKMAI FOLYÓIRATA

2026/ 1. szám

Nemzetstratégiai Kutatóintézet  
Budapest, 2026

KÁRPÁT-HAZA SZEMLE 2026/ 1. szám

A Kárpát-medencei magyarságkutatás interdiszciplináris szakmai folyóirata

KIADJA A NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

1054 Budapest, Nagysándor József utca 8.

Felelős kiadó: Szász Jenő

Szerkesztőbizottság

Bakk Miklós, Bali János, Benedek József, Csata Zsombor, Farkas György,  
Hajdú Zoltán, Kovály Katalin, Lampl Zsuzsanna, Magyar Zoltán,  
Nagy Benedek, Nagy Imre, Nagy Zoltán, Péntek János, Péti Márton,  
Pozsony Ferenc, Rácz Szilárd, Salamin Géza, Schwarcz Gyöngyi,  
Szilágyi Ferenc, Szoták Szilvia, Tóth Géza, Török Ibolya, Tózsér Anett

Szerkesztő

Ress Boglárka

A szerkesztő munkatársa

Bern Andrea, Borbándi Erik

Tördelőszerkesztő

Simon Andrea

Tipográfus

Nádas Zsófia

Nemzetstratégiai Kutatóintézet © 2026, Budapest

Minden jog fenntartva

A kötetben szereplő írások tartalma nem feltétlenül tükrözi a kiadó álláspontját.

ISSN 2732-1789

# TARTALOM

## TANULMÁNYOK 6

---

Pál Helén

A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál szerepe  
a magyarországi és a külhoni magyar közösségek közötti kapcsolatokban 6

Masek Zsófia

Hunkori régészeti leletek Kiskőszeg (Batina, Horvátország) területéről 20

Fodor Andrea

Erasmus követői a kora újkori Magyarországon 34

Győrfi Gergely

Az izraelita tulajdonban álló ingatlanok tulajdonviszonyainak változása  
Kaposváron a német megszállást követő hónapokban 70

Hosszú Kristóf

A szuburbanizációs hatások és az etnikai térszerkezet alakulásának  
összefüggései a Felső-Csallóközben 90

## ABSZTRAKTOK 106

---

**Pál Helén**

Magyarságkutató Intézet Nyelvtervezési Kutatóközpont

A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál szerepe

a magyarországi és a külföldi magyar közösségek közötti kapcsolatokban

*Kárpát-haza Szemle*, 2026 (1), pp. 6–19, 106.

DOI-azonosító: 10.64605/KHSZ.2026.1.01

**A Bukovinai Találkozások Nemzetközi  
Folklórfesztivál szerepe a magyarországi és a  
külföldi magyar közösségek közötti kapcsolatokban**

**The role of the Bukovina Encounters International  
Folklore Festival in relations between Hungarian  
communities in Hungary and abroad**

A tanulmány az évente megrendezett Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál nevű rendezvényt vizsgálja a magyarországi és a külföldi magyar közösségek kapcsolatai szempontjából. Bár a fesztivált a hajdan Bukovinában élt népcsoportok kapcsolatteremtésére hozták létre, ez a tanulmány hangsúlyozottan a bukovinai székely közösségek kapcsolataival és a Kárpát-medencére vonatkozó kulturális hagyományokkal foglalkozik, jóllehet a magyarság és más nemzetek közötti kontaktusok is említésre méltók. A tanulmány célja annak bemutatása, hogy egy nemzetközi folklórfesztivál hogyan nyújt lehetőséget a magyarországi és a külföldi magyar közösségek közötti hálózatok kialakítására. A vizsgálat a nyelvjárásokra is kiterjed, mivel a népi életformához szorosan kapcsolódik az adott vidék tájnyelve, a hagyományok továbbadása pedig a vonatkozó tájszavak átadását is jelenti. Ezért a hagyományörzésnek és a népi kultúra átörökítésének nemcsak nemzetstratégiai jelentősége van, hanem a kapcsolódó nyelv miatt a nyelvstratégiának is fontos szerep jut ebben a folyamatban.

The paper examines the Bukovina Encounters International Folklore Festival in terms of relationships between communities of ethnic Hungarians abroad and inland. Although the festival was established to build connections between ethnic groups that once inhabited Bukovina, this study explores the relations between the Sekler communities of Bukovina and the cultural traditions of the Carpathian Basin, although the relations between Hungarians and other nations are also significant. The aim of the study is to demonstrate how an international folklore festival provides an opportunity to develop networks between Hungarian ethnic communities inland and abroad. The study also covers dialects, since regional linguistics variants are closely linked to the traditional way of life, and the transmission of cultural heritage also means the transmission of the significant regional words. Therefore, the preservation of traditions and the transmission of folk culture are not only of national strategic importance, but because of the related language, language strategy also plays an important role in this process.

# TANULMÁNYOK

PÁL HELÉN

## A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál szerepe a magyarországi és a külhoni magyar közösségek közötti kapcsolatokban

### 1. Bevezetés

A tanulmány célja annak bemutatása, hogy egy nemzetközi folklórfesztivál hogyan nyújt lehetőséget a magyarországi és a külhoni magyar közösségek közötti hálózatok kialakítására, továbbá a magyarság és más nemzetek közötti kapcsolatok megteremtésére. A magyar kulturális értékek, köztük a néphagyományok megőrzésére és közvetítésére a folklórfesztiválok is kedvező alkalmat nyújthatnak. Ezeken a rendezvényeken a népi kultúra kerül a figyelem középpontjába, ezen belül például a hagyományos viseletek, táncok, énekek, ételek, szokások, játékok és mesék is a nagyközönség elé kerülhetnek. A tanulmány témaköre a folklór mellett a nyelvjárásokra is kiterjed, mivel a népi életformához szorosan kapcsolódik az adott vidék tájnyelve is, és a hagyományok továbbadása egyúttal a vonatkozó tájszavak vagy kifejezések átadását is jelenti. (Például a népi ételeknek, ruházatnak, táncoknak helyi megnevezése van, ilyen például a *pityókás málé*, a *lajbi* vagy a *silladri*.) Ezért a hagyományörzésnek és a népi kultúra átörökítésének nemcsak nemzetstratégiai jelentősége van (lásd erről KÖRMÖCZI és KOMÁROMI, 2021), hanem a hozzá kapcsolódó nyelv miatt a nyelvstratégiának is fontos szerep jut ebben a folyamatban. A tanulmány a Tolna vármegyei Bonyhádon évente

megrendezett Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál nevű rendezvényt vizsgálja. A fesztivál egy nagyobb egység része, mivel a Bukovinából elszármazott népcsoportokat foglalja egységbe, és a hajdan egy régióban élő közösségek találkozását kívánja elősegíteni. Ezért a programot azokban az országokban rendezik meg, ahol bukovinai gyökerű csoportok élnek, de a rendezvényekre kölcsönösen meghívják az egyes közösségek képviselőit. Jóllehet a programot Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában és Ukrajnában is megrendezik, azonban a kutatás témája elsősorban a Kárpát-medencére vonatkozó kulturális hagyományokra vonatkozik, ezért a tanulmány elsősorban a magyarországi fesztivált vizsgálja. A nemzetközi kapcsolatai miatt a magyarországi folklórfesztivál külhoni magyar közösségekkel alkotott hálózata mellett más nemzetek közötti kapcsolata is feltérképezhető lehetne.

A tanulmányban vizsgált folklórfesztivál szempontjából említésre méltó, hogy ezek a rendezvények több célt is szolgálnak. Itt említhető például a közösségépítés, az egyéni és közösségi identitás megőrzésének elősegítése, a helyi identitás erősítése, a hagyományörzők új generációjának kinevelése, az utánpótlás biztosítása, továbbá a népi hagyományörzőknek fellépési, bemutatkozási lehetőséget is nyújtanak (KÖRMÖCZI és KOMÁROMI, 2021, 132. o., TÖZSÉR, 2023, 67. o.). A nemzetközi folklórfesztiválok azon kívül, hogy egyesíthetik

a hagyományok továbbélésére szervezett lokális események programjait (mint például falunap, gasztro-nómiai fesztivál, táncház, vallási ünnepek), lehetőséget nyújtanak más közösségek népi kultúrájának bemutatására is. A Bukovinai Találkozások nevű rendezvény azért is fontos esemény, mert a kisebbségben és szór-ványban élő magyar hagyományörzők számára is biztosítja a közösségépítés lehetőségét: ezen a rendezvényen találkozhatnak más bukovinai székely csoportokkal, megismerhetik egymás hagyományörző tevékenységét, és a kialakított kapcsolatok által a kisebbségi magyar identitás is megerősödhet. Az Al-Duna mellett élő, bukovinai gyökerű szór-vány közösségek esetében a hagyományörző csoportok működtetése és szereplése egyúttal a helyben megmaradt kulturális értékek mentése is (lásd erről GRÁF 2019, KÖRMÖCZI és KOMÁROMI 2021, 132. o., lásd még BARNA, 2011). A Bukovinai Találkozásokon emellett a bukovinai népekre vonatkozó történelmi ismeretek átadására is sor kerülhet.

A tanulmány az első részében a bukovinai székelyek történetét ismerteti, elsősorban a folklórfesztivál küldetésének és célkitűzéseinek, programjainak, valamint a fellépő csoportok megismerésének szempontjából. Ezután következik a Bukovinai Találkozások nevű rendezvény bemutatása. Mivel a fesztivál hangsúlyozottan nemzetközi jellegű, ezért a bemutatás kiemeli a magyarországi és a külföldi székely közösségek közösségi hálózatát a témára vonatkozóan, továbbá kitér a bukovinai székelyekkel kapcsolatban álló más népcsoportokra is. A tanulmány következő részében a nyelvben megőrzött kulturális örökség ismertetése következik. A kutatás több tudományterületre is kiterjed.

## **2. A bukovinai székelyek története, valamint a magyar és külföldi hagyományörző közösségei napjainkban**

A bukovinai székelyek története az 1760-as évek elején kezdődött, amikor Mária Terézia az addig érvényben lévő székely határőri rendszer átalakítását rendelte el. Azonban a határőrség-szervezés a székely határőrök korábbi jogainak csorbítása és az erőszakos besorozások miatt ellenállást váltott ki. 1764 januárjában a csíki és háromszéki székelyek Madéfalván gyülekeztek, hogy

petíciót adjanak át a határőrség szervezőinek. Azonban 1764. január 7-én hajnalban a katonaság parancsot kapott, hogy ágyúval támadjanak a Madéfalván összegyűlt emberekre, köztük nőkre és gyerekekre is. Aki tehette, Moldvába menekült. Amikor 1774-ben Bukovina az addigi török fennhatóság után a Habsburg Birodalom uralma alá került, Hadik András (a Habsburg Birodalom tekintélyes katonai vezetője) közbenjárására a Moldvába menekült székelyekkel kezdték betelepíteni a tartományt. Az első székely csoport 1776–1777 telén érkezett Bukovinába, majd a betelepülők 1777 és 1786 között öt falut alapítottak: Istensegíts, Fogadjisten, Hadikfalva, Józseffalva és Andrásfalva. A 19. században Bukovinában több népcsoport is élt. A két legnagyobb számú nemzetiség a román és a rutén volt, ezután következtek a németek és a zsidók. Kisebbségi közösségek voltak a lipovánok, csehek, lengyelek és a magyarok (SOLYMÁR és SZÓTS, 2000, 103. o.). (Az 1899-ben megjelent Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képen című kiadvány Bukovinát bemutató kötete szerint a Bukovinában élő népek a következők voltak: románok, rutének, huculok, lipovánok, németek, lengyelek, magyarok, tótok, örmények, cigányok.) 1861-es adatok szerint Bukovina 456 ezer lakosából 228 ezer román nemzetiségű volt, 163 ezer rutén, közel 30–30 ezer a németek és a zsidók száma (SOLYMÁR és SZÓTS, 2000, 103. o.). A Bukovinában élő székely magyarok számát egy 1865-ben kelt levél 9800 főben adta meg (SOLYMÁR és SZÓTS, 2000, 133. o.). A székelyek létszáma az 1930-as évek végére már megközelítette a 17 ezer főt (OBERDING, 1939, 15. o.). A székely falvak túlnépesedése és a lakosok elszegényedése miatt a 19. század végétől több csoportjuk vándorolt a mai Szerbia és Románia területére, de Kanadába, Brazíliába és Argentínába is kerültek székelyek. 1883-ban az Al-Dunához körülbelül 3000 ember települt. Ma is élnek bukovinai székely eredetű lakosok Székelykeve (Skorenovac), Sándoregyháza (Ivanovo) és Hertelendyfalva (Vojlovica, ma Pancsova város része) településeken. A 19. század végétől a mai Románia területére több hullámban kerültek bukovinai székelyek: 1887-ben az Arad megyei Gyorokra 125 család ment, 1888 és 1892 között, majd 1910-ben a Hunyad megyei Dévára 681 fő, 1892-ben Vajdahunyadra 93 fő, 1910-ben Sztrigyszentgyörgyre 259 fő, Csernakeresztúrra 623 székely települt. A Temes megyei Babsára, a Szolnok-Doboka megyei Vicére és a Beszterce-Naszód megyei Magyarbányára is kerültek, de ezek a székelyek

szétszéledtek. 1903 és 1905 között 98 fő került Marosludasra (Andrássy-, Eczken-, Mezőalbis-, Belsőtelepre) és Bihardiószegre öt székely család települt (PÁL, 2020, 25. o.).

A Bukovinában maradt székelyeket 1941-ben a magyar kormány szervezett formában áttelepítette Bácskába. Azonban a székelyeknek 1944-ben menekülniük kellett innen, majd 1945 tavaszáig a Dunántúlon hányódtak. A Dél-Dunántúlon kitelepített vagy kitelepítésre ítélt németek házait kapták meg, ekkor 3821 bukovinai székely család telepedett le Bács-Kiskun, Baranya és Tolna megye falvaiban (SOLYMÁR és SZÓTS, 2000, 9. o.). Bács-Kiskun megyei településeik: Csátalja, Gara, Vaskút. Baranya megyei településeik: Egyházaskozár, Hercegszabar (1950 után Székelyszabar [SÍK, 1975]), Hidas, Himesháza, Palotabozsok, Somberek, Véménd. Tolna megyei településeik: Aparhant, Báticaszék, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Cikó, Diósberény, Dúzs, Felsőnána, Györe, Hőgyész, Izmény, Kakasd, Kalaznó, Kéty, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Lengyel, Majos [a települést 1973-ban csatolták Bonyhádhoz], Möcsény, Mucsfa, Nagymányok, Nagyvejke, Tabód [1973-ban csatolták Bonyhádhoz], Tevel, Varsád, Závod, Zomba (FÖLDI, 1987, 45–46. o.). A letelepülők egy része később a szocialista iparvárosokba költözött (Bonyhád, Szekszárd, Pécs, Pécsvárad, Mohács), majd 1956 után például a Budapest mellett fekvő Érdre (SOLYMÁR és SZÓTS, 2000, 9–10. o.).

A bukovinai székelyek jelenkori létszámára vonatkozóan nincsenek pontos adatok. Bár rendelkezésünkre állnak adatok azokra a településekre vonatkozóan, ahová bukovinai székelyek települtek, azonban a betelepülésük óta eltelt időben több változás is történt ezekben a közösségekben. A kistelepüléseken (ezek akár Magyarországon, akár a határon túl található) jellemző a lakosság fogyása. Mivel a településeiken a bukovinai székelyeken kívül más vidékekről érkezett lakosok vagy más nemzetiségűek is ének, ezért előfordulnak a vegyes házasságok is. 2025-ben közzétett adatok szerint abból a 38 magyarországi településből, ahová 1945-ben bukovinai székelyeket telepítettek, napjainkban 23 településen már nem éri el a lakosság száma az 1000 főt, 7 településé a 2000 főt<sup>1</sup>. A szerbiai Székelykeve lakosainak a száma 2354 fő volt (a 2011-es

népszámlálás adatai szerint), de egy 2018-as filmfelvételen arról számolnak be, hogy nem hivatalos adatok szerint ekkor már csak 1600 lakosa volt a falunak<sup>2</sup>. Hertelendyfalva egy jelentős iparváros (Pancsova) része. Lőcsei Ilona, a helyi Tamási Áron Székely–Magyar Művelődési Egyesület titkára 2016-os nyilatkozata szerint körülbelül 1400 magyar él a településrészükhöz<sup>3</sup>. A romániai Csernakeresztúr lakosainak a száma a 2011-es népszámlálás adatai szerint 1292 fő volt, ebből 706 fő volt a magyar lakosok száma. Déván az 58 860 lakosból csupán 3631 fő volt magyar<sup>4</sup>. Marosludas 14 418 lakosából 3366 fő volt magyar, a 197 fős Eczkentelepen 128 magyar élt, a 183 fős Mezőalbistelepen 112 magyar, a 795 fős Andrássytelepen 688 magyar<sup>5</sup>. Nincsenek kutatások a nagyobb városokba vagy külföldre költözött bukovinai székelyek létszámára vonatkozóan. A bukovinai székely közösséghez tartozást több tényező is befolyásolhatja. Ilyen tényező például az, hogy a fiatalokban tudatosul-e a származásuk, megismerik-e a népcsoport történetét és folytatják-e a hagyományörzést.

Napjainkban a magyarországi és a határon túli bukovinai székelyek szervezeteit a bonyhádi székhelyű Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége fogja egybe, és ez a szövetség szervezi a Bukovinai Találkozások nevű folklórfesztivált is. A határon túli (bukovinai eredetű) közösségek közül a csernakeresztúri, dévai, marosludasi, hertelendyfalvi és székelykevei hagyományörző egyesület is a Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége tagszervezetei közé tartozik. Az egyesületek alábbi bemutatkozásából jól látszik, hogy ezek a külföldi közösségek a magyarországi hagyományörzőkkel is kapcsolatban állnak.

A Csernakeresztúri Hagyományörző Egyesület 1994-ben alakult, a csoportjukban több generáció képviselői is jelen vannak. Szerepeltek a Bukovinai találkozások magyarországi, romániai és lengyelországi

<sup>1</sup> Központi Statisztikai Hivatal: Helységnévtár, 2025. [https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p\\_lang=HU&p\\_id=23791](https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=23791)

<sup>2</sup> Kincsesládánk – Székelykeve, 2018.09.01. (Pannon Rtv., YouTube) <https://www.youtube.com/watch?v=Xp3sNvCiLYE>

<sup>3</sup> Bukovinai székelyek az Al-Duna mentén, 2016.11.16. (Polgárok Háza, YouTube) <https://www.youtube.com/watch?v=x9ObuW4PXFc>

<sup>4</sup> Erdélystat – erdélyi statisztikai szolgálat, statisztikai és intézményi adatok magyar nyelven Romániáról, Erdélyről, erdélyi magyarokról, Déva (Deva), 2026. <https://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/Deva/1457>

<sup>5</sup> Marosvásárhelyi Infó: Maros megye magyar és román helységnevei, 2010. <https://marosvasarhelyi.info/hasznos/maros-megye-magyar-es-roman-helysegnevei>

helyszínén is. A fellépéseiken felelevenítik bukovinai székely énekeket, táncokat és szokásokat<sup>6</sup>.

A dévai Segesvári Miklós Pál Egylet a helybeli magyarság hozta létre 1999-ben. A tánccsoportot 2001-ben alapították, és fennállásuk során kapcsolatot alakítottak ki a magyarországi Izményi Székely Népi Együttessel. A tánccsoport Déván és a környező magyarlakta szórványban is fellépett, de szerepeltek a magyarországi Tolna-Mözsön, Lengyelen és Tevelen, továbbá a Sebestyén Ádám Mesemondó Versenyeken: Izményben, Mohácson, Kakasdon és Csátalján<sup>7</sup>.

A marosludasi Hajdina Néptáncgyűttest 1999-ben alapították, 2017-ben ők képviselték a bukovinai székelyek közösségét Lengyelországban a 28. Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztiválon<sup>8</sup>.

A hertelendyfalvi Tamási Áron Székely–Magyar Művelődési Egyesület 1961-től működik, küldetésük az idetelepített bukovinai székely nép nyelvjárásának, hagyományainak és szokásainak őrzése. Az egyesületben több művészeti ág is jelen van, a vegyes népdalkórus székely népdalcsokokkal lép fel, a népművészeti csoport tagjai a székely himnussal foglalkoznak, a tánccsoport a hagyományos helyi szokásokat mutatja be a színpadon, e szokások közé tartozik a farsangi multság, a lakodalmi szokások, a guzsalyos, a keresztelő, a karácsonyi szokások és a leányok megéneklésének szokása. Az irodalmi csoportban a székely-magyar nyelvet tartják fenn<sup>9</sup>.

A székelykevei Szalmaszál Ifjúsági Művelődési Egyesület 1999-ben főként gyerekek és fiatalok számára jött létre. Az egyesülethez tartozók különféle kulturális csoportok tagjai. A tánccsoport rendezvényeken lép fel, és népszokásokat és hagyományokat is felelevenítenek. Ezen kívül mesemondó csoportot és kézműves csoportot is szerveztek a településen. A színjátszó csoport a

Vajdasági Amatőr Színjátszók Vetélkedőjén Szofrán Tamás Disznótor című egyfelvonásos vígjátékát adta elő, amely a székelykevei nyelvjárást és szokásokat mutatja be. A vígjátékot vajdasági magyar falvakban és Magyarországi településeken is előadták, például Szegeden, Kunszentmiklóson és Ráckeven<sup>10</sup>.

A legutóbbi, 2025-ben megrendezett Bukovinai Találkozások folklórfesztiválon a közönség a cserna-keresztúri, a marosludasi, a székelykevei és pancsovai hagyományőrző csoportok előadását tekinthette meg. A bonyhádi folklórfesztiválon már hagyomány, hogy a külföldi fellépőket a környékbeli településeken látják vendégül, és itt a csoportok vendégszereplése is megtekinthető. 2025-ben a fesztivál harmadik napján a Szomszédolás című program keretén belül fogadta Marosludas képviselőit a Bukovinai Székelyek Szekszárdi Egyesülete, az al-dunai Pancsova képviselőit a Garai Székelykör Egyesület, valamint Cserna-keresztúr képviselőit a Bátaszéki Székelyek Baráti Köre látta vendégül. A bukovinai székelyek történetében fontos helyszínről, Madéfalváról érkezett az Amadeus Gyermekkar, őket a Zombai Székelyek Egyesülete fogadta. A fesztivál vendége volt még a Sepsiszentkirályi Népdalkör, őket a Majosi Székely Hagyományőrző Egyesület várta. Emellett, a program részeként Lengyelország képviselőit a Dombóvári Székely Kör, Románia képviselőit a Kakasdi Sebestyén Ádám Székely Társulat, Ukrajna képviselőit pedig a Kétyi Székely Hagyományőrző Egyesület látta vendégül.

### 3. A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál nevű rendezvény története, programjai és kapcsolati hálói

A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál a Bukovinából elszármazott nemzetiségek fesztiválja. Célja, hogy a folklórcsoportok révén összefogja és egye-  
sítse a területről elmenekült vagy kitelepített lakosok le-  
származottjait, népművészeti egyesületeit. A fesztivált

<sup>6</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: Cserna-keresztúri Hagyományőrző Egyesület, 2025. <https://bukovina.hu/tagszervezetek/cserna-kereszturi-hagyomanyorzo-egyesulet/>

<sup>7</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: Segesvári Miklós Pál Egylet Déva, 2025. <https://bukovina.hu/tagszervezetek/segesvari-miklos-pal-egylet-deva/>

<sup>8</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: Hajdina Néptáncgyűttes, Marosludas, 2025. <https://bukovina.hu/tagszervezetek/hajdina-nep-tancz-egyuttes-marosludas/>

<sup>9</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: Tamási Áron Székely–Magyar Művelődési Egyesület Hertelendyfalva, 2025. <https://bukovina.hu/tagszervezetek/tamasi-aron-szekely-magyar-muvelodesi-egyesulet-hertelendyfalva/>

<sup>10</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: Szalmaszál Ifjúsági Művelődési Egylet Székelykeve, 2025. <https://bukovina.hu/tagszervezetek/szalmaszal-ifjusagi-muvelodesi-egylet-szekelykeve/>

évente öt országban rendezik meg, és ezeken a rendezvényeken az egyes csoportok a közösségük népi kultúráját és hagyományait mutatják be a résztvevőknek.<sup>11</sup>

A fesztivál ötlete a Lengyelországban élő Zbigniew Kowalski néprajzkutatótól származik (később ő lett a rendezvény főszervezője). Kowalski 1986-ban hallotta egy népdalénekes csoport dalait a rádióban, akik Jastrowie településen egy Bukovinából kitelepített lengyel közösséghez tartoztak. (Jastrowie városba 19 lengyel család került Bukovinából 1945 után.) Kowalski 1987-ben egy fesztiválon egy másik bukovinai eredetű csoporttal is találkozott. Ekkor született meg a lengyelországi bukovinai közösségek fesztiváljának ötlete. 1990 és 1998 között a lengyelországi Jastrowie és Piła városokban rendezték a fesztivált. Úgy gondolták azonban, hogy a fesztivál ne csak lengyel központú legyen, hanem hívják meg a többi népcsoport képviselőit is, akik felmenői valaha Bukovinában éltek, ezért az évek során Romániából, Ukrajnából, Németországból, Szlovákiából, Szlovéniából és Magyarországról is érkeztek fellépők. Magyarországról 1997-ben a tolna-mőzsi Hargita Néptáncscsoport lépett fel Lengyelországban, 1998-ban a kakashdi Sebestyén Ádám Székely Társulat. 1999-ben a romániai Câmpulung Moldovenesc és az ukrainai Csernovic is helyszíne lett a fesztiválnak. Magyarország 2000-ben kapcsolódott be a Bukovinai Találkozások szervezésébe mint rendező és helyszínt biztosító ország, ekkor egyszerre rendezték meg Bonyhádon a Bukovinai Székely Millenniumi Világtalálkozót és a Bukovinai Találkozások 11. Nemzetközi Folklórfesztivált. 2001-től kezdődően augusztus első hétvégéjén tartják a rendezvényt elsősorban Bonyhádon, de a környéki települések is helyszínt biztosítanak az egyes programoknak.<sup>12</sup> 2025-ben június 26. és 29. között a lengyelországi Jastrowie és Piła, július 5. és 6. között az ukrainai Csernovic, július 18. és 20. között a romániai Câmpulung Moldovenesc és augusztus 1. és 3. között a magyarországi Bonyhád szervezte a

36. Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivált.<sup>13</sup> A fesztivál előtt a szervező országok képviselői együttműködési szerződést írnak alá, melyben megállapodnak a program helyszínéről, idejéről, a fesztivál vezetőjének személyéről, a rendezvény ügyvitelével foglalkozók személyéről, a szervezők vállalásairól és a fesztivál céljáról. Ez utóbbiban szerepel a bukovinai folklór megőrzése, a tánc, ének, népzene, szertartások és népszokások bemutatása színpadi előadások keretében, a fesztivál során egymás megismerése, továbbá kapcsolatteremtés a bukovinai közösségek tagjai között<sup>14</sup>.

A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztiválnak saját honlapja is van<sup>15</sup>. A weboldalon megtalálhatók az egyes évekre vonatkozó információk (1990-től 2025-ig): a fesztiválprogram, az együttműködési megállapodás szövege, a program szabályai, a fesztiválkatalógus és a résztvevő csoportok felsorolása. Az információk az 1996-os évig csak lengyelül olvashatók a honlapon, de az 1997-es évtől magyarul is, majd 1998-tól további nyelveken, például ukránul, románul, németül és franciául, végül a legutóbbi kilenc évre vonatkozóan lengyel, ukrán, román és magyar nyelven szerepelnek az adatok. A honlapon térkép is található, melyen a szervezésben résztvevő országokat és azokon belül az adott városokat is feltüntették, továbbá több színes fényképet is közzétettek népviseletbe öltözött nemzetiségekről. Az egyes fesztiválok programjában évről évre nyomon követhető, hogy a résztvevő országokba honnan érkeztek a fellépő együttesek, tehát nyomon követhető a kapcsolatok kialakulása.

#### 4. A Magyarországon megrendezett Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál

Mivel a magyarországi fesztivál szervezője a Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége, érdemes szót ejteni

<sup>11</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: „BUKOVINAI TALÁLKOZÁSOK” XX. NEMZETKÖZI FOLKLÓRFESTIVÁL. Bonyhád, 2009. augusztus 1–3. BESZÁMOLÓ, 2012. [https://www.bukovina.hu/wp-content/uploads/2012/03/beszamolo\\_bukovinai\\_talalkozasok\\_2009I.pdf](https://www.bukovina.hu/wp-content/uploads/2012/03/beszamolo_bukovinai_talalkozasok_2009I.pdf)

<sup>12</sup> Bukowińskie Spotkania: Bukovinai Találkozások 1990–2019. <https://bukowina.rck.pila.pl/index.php?view=article&id=731:tekst-31-hu&catid=168:31hu>

<sup>13</sup> Bukowińskie Spotkania: 36. Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál, 2025. <https://bukowina.rck.pila.pl/index.php?view=article&id=819:opis-36-hu&catid=202:36hu>

<sup>14</sup> Bukowińskie Spotkania: 36. Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórpörözümlése-36-hu&catid=202:36hu

<sup>15</sup> Bukowińskie Spotkania: 36. Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál, 2025. <https://bukowina.rck.pila.pl/index.php?view=article&id=820:porozumienie-36-hu&catid=202:36hu>

erről a szervezetről és a hozzá köthető külföldi és magyarországi kapcsolatokról is. A szövetség 1989-ben 16 tagszervezetből jött létre Bonyhádon. A szervezet alapítását több tényező is indokolta. Az 1960-as évekre a Bukovinából Magyarországra telepített székelyek hagyományos kultúrája háttérbe szorult, a hagyományátadás folyamata megakadt. A kivetkőzés (a népviselet elhagyása) ekkorra már lezárult, a régi zenekarok, tánc-csoportok száma megfogyatkozott. A hagyományok felelevenítését az 1970-es években a „Röpülj páva” mozgalom indította el. Majd 1988-ban már lehetőség nyílt a Székely Kör nevű kulturális egyesület megalapítására Budapesten, amelyhez a Budapest környéki falvak és a Tolna megyei székelyek is csatlakoztak. A szervezet célja az volt, hogy a székelyek anyagi és szellemi kultúráját megőrizze, és elősegítse a közösségi élet és az együvé tartozás megélését. Kezdeményezték többek között a közösségi ünnepek, művelődési események, szakkörök szervezését és a székely hagyományok ápolását. 1989-ben Bonyhádon alakult meg a Székely Szövetség, amelyhez számos környékbeli település hagyományőrző csoportja, továbbá az érdi és az al-dunai székely szervezetek is csatlakoztak<sup>16</sup>. Napjainkban a magyarországi szervezeteken kívül a Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége tagjai Romániában a madéfalvi, csernakeresztúri, dévai, marosludasi csoportok, valamint a szerbiai Pancsován, Hertelendyfalván, Sándoregyházán, Székelykeven élő székelyek (lásd erről a szövetség honlapját, valamint: GÁL 2019). A bonyhádi Székely Szövetség tagjai 1996-ban ismerkedtek meg a Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál szervezőivel. Ekkor kaptak meghívást egy lengyelországi tudományos konferenciára, amely a bukovinai kisebbségekkel foglalkozott. Zbigniew Kowalski néprajzkutató ezen a rendezvényen adta át nekik a meghívót a 7. Bukovinai Találkozások folklórfesztiválra<sup>17</sup>.

A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál magyarországi rendezvényein többféle néphagyomány is megjelent. A 2017-es rendezvény programja a bukovinai székelyek lakodalmi szokásait elevenítette fel,

a 2018-as fesztiválon a keresztelő volt a téma, 2025-ben pedig az előző évekhez képest a székely konyha kapott nagyobb hangsúlyt. Ezeken a témákon túl minden évben kiemelt szerepe van a népviseletnek és a néptáncnak, hiszen a színpadi előadások nagy részét teszi ki a táncosok népviseleti öltözetben előadott műsora. Emellett a fesztiválnak minden évben fontos eseménye, amikor a fesztivál hagyományőrző csoportjai a hagyományos viseletbe öltözve, zenészővel kísért táncdalvonulnak végig Bonyhád főutcáján. A fesztivál programjában rendszerint esti rendezvényként táncbál, vagy a hagyományos székely bál megrendezése is szerepel. (2023-ban a fesztivál szombati programját záró táncbál az 53 évesen elhunyt Radák János táncos, táncoktató és koreográfus emlékének ajánlották, akinek nagy szerepe volt a régi bukovinai táncok visszatartásában, élővé tételében<sup>18</sup>.) A fesztivál kísérőprogramjai közé tartozik a hagyományos székely és bukovinai székely ételeket bemutató és kóstolási lehetőséget is nyújtó sátor felállítása, továbbá a bukovinai székelyek népviseletét bemutató sátor is. Ezeken az Örökség-sátornak nevezett helyszíneken kiállítások és kézműves bemutatók is helyet kaphatnak (mint például a 2024-es rendezvényen). A bukovinai székelyek néptáncainak, népviseletének és hagyományos ételeinek megőrzésével és bemutatásával a bukovinai székelyek tájszavai is fenntarthatók, hiszen a néprajzi és nyelvjárási adatok szorosan összetartoznak, ezért a néphagyományok továbbadása egyúttal a nyelvjárási adatok továbbadására is lehetőséget nyújt. A néprajzi sajátosságok és a hozzájuk tartozó tájszavak azonban az egyes csoportok közötti kapcsolatokra (a magyarországi és külföldi székelyek, továbbá a Bukovinában élő népcsoportok kapcsolatára) is példát mutatnak. Ugyanis a különféle népcsoportok együttélése például a táncokra, az ételekre és a ruhadarabokra is hatást gyakorolt. (A *huculenka* nevű páros tánc a bukovinai hucul népcsoportra utal. A *bosztányos pitán* nevű, sütőtökkel készült kukoricalepény nevében a *bosztány* és a *pitán* szó is nagy valószínűséggel a román nyelvből került a bukovinai székelyek nyelvébe. A német hatás a ruhadarabok megnevezésében az alábbi módon is megjelenhetett:

<sup>16</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: A Szövetség története, 2025. <https://bukovina.hu/a-szovetseg-tortenete/>

<sup>17</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: „Bukovinai Találkozások” Nemzetközi Folklórfesztivál, 2025. <https://bukovina.hu/bukovinai-talal kozasok-nemzetkozi-folklorfesztival/>

<sup>18</sup> Kultúrapont: A közös kultúra ünneplésével telik az idei Bukovinai Találkozások, 2023. <https://kultura.hu/a-kozos-kultura-unneplesevel-telik-az-idei-bukovinai-talal kozasok/>

*németes rokolya, németes mentáva.*) Az alábbiakban a bonyhádi Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál programjaiban megjelenő néphagyományok és népnyelv bemutatása következik abból a szempontból, hogyan kapcsolhatók ezek az adatok a Magyarországra került bukovinai székelyek és a külhoni csoportjaik hálózatához, továbbá a magyarság és más nemzetek közötti kapcsolatok megértéséhez. A bemutatás a néptáncok és a tánczene, a népviselet és az ételek sorrendjében következik, majd a lakodalmi szokások és a keresztelő zárja az ismertetőt.

## 5. Néptánc és tánczene a fesztivál programjában

A folklórfesztiválon minden évben kiemelt szerepe van a néptáncnak, különösen azért, mert a táncok élvezete nem igényel nyelvtudást a nemzetközi közönségtől. Mivel a bukovinai székelyek a 18. század végétől kezdve a sok nemzetiség által lakott Bukovinában éltek, ezért a táncukban a régi székely és az újabb magyar táncok mellett a Bukovinában átvett romános és németes táncok is megjelentek. A régi székelyes táncok közé sorolják a *silladri* nevű férfitáncot (a neve valószínűleg a román *și la tri* 'három a tánc' felkiáltásból ered), ezt időnként *verbunk*, *csüördögölő* vagy *cigányos* névvel is illetik. (A 2017-es fesztiválon, amikor egy lakodalmat jelenítettek meg, a vőlegényes háznál a vőlegény *verbunkot* táncolt, majd ebbe bekapcsolódtak a legénybarátok is.) A *silladri*nak páros változata is létezik, ennek neve *páros silladri*, más néven *csoszogtatós* vagy *árgyelános*. Csoportos formája a *körsilladri*. A kutatások szerint csak alkalmi kiegészítők voltak a bukovinai románoktól és ruszinoktól tanult lánctáncok, mint például a *hora máre* és a *szirba*, továbbá a páros táncok: *ruszászka*, *huculenka*. A bukovinai németektől több táncot is átvettek, azonban a sokféle táncípust nemzedékenként és falvanként eltérően nevezhetik. Előfordult, hogy a német átvétel emléke elhalványult, és a bukovinai székelyek ezeket a táncokat is a székely hagyományokhoz sorolják. Némelyik tánc nevében még felfedezhető a német eredet, például a *stájer* vagy *krajcopolka* szavakban. Több táncfajtát a bukovinai székely nyelvjárásnak megfelelően neveztek el: *rizgetős*,

*le Cibényig* (Cibény Istensegíts másik neve volt), *borozdánfutó*, *karbahányós*. A táncokhoz tartozó zene is mutat idegen hatást, főként a német és román hatást emelik ki. A régebbi székely és az újabb magyar dallamok a *silladri* kísérő zenében, az énekkel kísért lakodalmas táncoknál és a csárdásnál jelentek meg. A vonózenekarok mellett Andrásfalván és Istensegítsen a rezesbandák váltak általánossá, mivel a nagyobb létszámú falvakban a népes táncmulatságokhoz nagyobb hangerőt kellett biztosítani (MARTIN, 1990, 448. o.). Az is előfordult, hogy cigányzenekarokat fogadtak (GYÖRGYI, 1962, 63. o.). A táncos szokások egy részében régi székelyes vonásokat tartanak számon a kutatók, ilyen például a *hazais* nevű játék, mely a gyerekek lakodalmas játéka volt (a *hazai* a menyasszony megnevezése a bukovinai székelyeknél: GÁSPÁR, 1986, 97. o.), vagy a *komabál*, amely a keresztelő nagy táncalkalma volt (lásd erről a tanulmány Keresztelő című fejezetét). A lakodalmi szokásokhoz több táncos alkalom is tartozott. Már a házasságkötést megelőzően a *siratest*e vagy *siratóeste* (ez a menyasszony házában tartott búcsúeste neve volt) is lehetőséget adott a táncolásra (BELÉNYESY, 1958, 61. o.). A lakodalom napján a nászmenet vonulása során elől haladtak a zenészek, a két násznagy, majd az, aki a muzsikásokat fogadta, és ez utóbbiak *csüördögölőt* jártak (BELÉNYESY, 1958, 139. o.). A templom előtt az esküvői tánc három rendben zajlott, ezt a táncosztó irányította. Ezek a táncok az alábbiak voltak: *hazai tánc*, *silladri*, *magyaros*. A templom előtti téren táncoltak a menyasszony és a vőlegény szülei (a lány szüleit *búsanyának* és *búsapának*, a fiú szüleit *örömanyának* és *örömapának* nevezték, BELÉNYESY, 1958, 51. o., 139. o.). Andrásfalván volt szokás az *asszonyos* nevű énekes körtánc a lakodalmában, szintén ezen az eseményen a menyasszony megajándékozása az *örömrúva* táncsal történt (MARTIN, 1990, 448. o., a bukovinai székelyeknél a fejkendő megnevezése volt a *ruva*). Az ajándékozás után táncolják a *hétfélést* (az ehhez tartozó táncok neve:

- 1.) *az ajtóig s még vissza*,
- 2.) *csattogtatós* vagy *fenyegető*s,
- 3.) *tappantós*,
- 4.) *szapora kalup*,
- 5.) *visszás kalup*,
- 6.) *hármás karbahányós*,
- 7.) *hármás keresztpolka*.

Gyakran a következő táncokat is eljárták a hétfélésben: *lapos* vagy *rezgős*, *gójamadár* vagy *gójás*, SEBESTYÉN, 1989, 297–301. o.). A *vendégküldő tánc* vagy *büdös vornik* a mulatságot záró lánc tánc volt (MARTIN, 1990, 448. o., a táncokról lásd még BELÉNYESY, 1958). Székelykevéről jegyezték föl, hogy a menyasszony elkontyolása után (a lakodalmat követő napon), a reggeli után tánc következett, és a mulatás még délig vagy egy óráig eltartott (PAPP, 2018, 182. o.). Az *elkontyolás* azt jelentette, hogy a menyasszony fejkendőjét kapott („elkötözték a fejét és kontyba rakták a haját”, PAPP, 2018, 182. o.).

A 19. század végén és a 20. század elején Bukovinából elvándorolt székelyek táncairól is vannak adatok. Például Vajdahunyadon táncolták a krajcopolkát is, Déváról jegyezték föl a *mindenember nótája* (vagy *csárdás*) táncot és a *csoszogtatást* vagy *silladrit*, és az Al-Duna mellé került székelyektől az *estájer*, *kalup* és *polka* táncot (BELÉNYESY, 1958, 100. o.). Az al-dunai Székelykeve lakodalmi táncairól jegyezték föl, hogy ezek a *lassú csárdás*, a *szapora csárdás*, a *tangó*, a *valcer* és a *foksztro* [foxtrott], és éjjel után a zenészek a *síratósokat* húzzák (PAPP, 2018, 181. o.). A Bukovinai Találkozások folklórfesztivál arra is lehetőséget ad, hogy a magyarországi és a külföldi székely közösségek megismerjék az évtizedek óta külön élő, de közös eredetű csoportok táncait. A külföldi kapcsolatok szempontjából az is említésre méltó, hogy a Bukovinában élt románok körében ismert volt az *Ungureance* vagy *Ungurencuța*, a *Rusasca* (ehhez lásd fentebb a székelyek *ruszászka* nevű táncát) és a *Sârbeasca* nevű tánc (SBIERA és MARIAN, 1899, 199. o.), ami más népcsoportokkal való kapcsolatokra utal.

A Bukovinai Találkozások bonyhádi programjaira a táncos eseményekhez több zenekart is meghívunk, a 2025-ös rendezvényen például a fesztiválnyitó felépőket a Bácska Banda kísérte, az esti Székely Bál programot a Sanzon Zenekar kísérte, és a szombati utcai felvonulás kísérőzenekarai voltak a Csurgó Zenekar, a Sanzon Zenekar és a Ritmus Zenekar. A szombat esti táncházhoz (majd a vasárnapi Szomszédolás nevű program garai helyszínén) a Hertelendyfalváról érkezett Csörömpölő Zenekar biztosította a zenét<sup>19</sup>.

<sup>19</sup> Pannon RTV: Népzenei koncert és táncház Hertelendyfalván, 2025. <https://pannonrtv.com/rovatok/szines/nepzenei-koncert-es-tanchaz-hertelendyfalvan>

## 6. Viselet a fesztivál programjában

Az eddigi magyarországi fesztiválokön többféle módon is megjelent a hagyományos népviselet. A bukovinai székelyek viselete mellett a meghívott (más nemzetiségű) együttesek népviseletét is megtekintheti a közönség, egyrészt a színpadi előadásokon, másrészt az utcai felvonuláson, amelynek a zenész és tánc mellett a látványos népviseletek bemutatása a fő vonzereje. Emellett a kísérőprogramokban önálló látnivalóként is megjelenik a bukovinai székelyek viselete. Ilyen volt például 2023-ban és 2024-ben bukovinai székely népviseletes babák kiállítása<sup>20</sup>. A 2025-ben megrendezett fesztiválon az Örökségátor nevű helyszínen Lőrincz Etel a népművészet mestere mutatta be a látogatóknak a viseleti darabokat, és ezeket a program résztvevői fel is próbálhatták<sup>21</sup>. Lőrincz Etel bukovinai székely gyökerekkel rendelkező textiltervező iparművész, a ma Bonyhádra tartozó Majos szülötte. (Édesanyja Lőrincz Aladárné szintén a népművészet mestere, aki a szövessel és a bukovinai szőttesek alapos ismeretével szerzett elismerést.) Lőrincz Etel a Bukovinai székelyek festékes szőnyegei (2005) című munkájában részletesen ismertette az Erdély szerte is ismert, gyapjúból szőtt kárpitokat, köztük a *festékeseket*, amelyek a bukovinai székelyeknél fontos szerepet töltek be. A *festékeseket* színes, festett gyapjufonalból szőtték és elsősorban ünnepi kárpitként használták. A lányok kelengyéjének is kiemelkedő darabja volt: a *festékest* tűzték a falra a lakodalmakon az ifjú pár háta mögé (GÁSPÁR, 1986, 106. o., SEBESTYÉN 1989, 292. o.). Egyébként ruhaneműket is készítettek gyapjúból, például egy télikabátot: a *szokmány* vagy *szokmán* anyagát házilag szőtték (HÖFFLER, 1996, 188. o.). Lőrincz Etel aktív tagja a Bukovinai Székelyek Országos Szövetségének, ő szervezi és vezeti

<sup>20</sup> Csodálatos Magyarország: Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál 2023 Bonyhád, 2023. <https://csodalatosmagyarorszag.hu/programok/fesztival-koncert/bukovinai-talalkozasok-nemzetkozi-folklorfeztival-2023-bonyhad/>, TEOL Tolna Vármegyei Hírtörál: A folklórfesztivált idén is rengetegen látogatták, 2024. <https://www.teol.hu/helyi-kultura/2024/08/a-folklorfeztival-iden-is-rengetegen-latogattak>

<sup>21</sup> TEOL Tolna Vármegyei Hírtörál: Bukovinai Találkozások: minden eddiginél színesebbé válik a völgyiségi főváros, 2025. <https://www.teol.hu/helyi-kozelet/2025/07/bukovinai-talalkozasok-bonyhad>

a szövetség néprajzi gyűjtőtáborait, tanítja a fiatalokat és őrzi a tárgyi kultúrát.<sup>22</sup>

Az ismeretterjesztő beszélgetések sok érdekes és tanulságos információval szolgálhattak az Örökségsátorba látogatóknak: A bukovinai székely közösségekben az önellátó paraszti gazdálkodás idején maguk termelték meg a ruházat és a háztartási textíliák alapanyagához a lent és a kendert, ezeket maguk dolgozták fel, hogy ezek szövésre alkalmassá váljanak, majd maguk szőtték meg, és maguk varrták és hímezték ezeket a ruhadarabokat. A 20. század első felében elkezdtek hordani a félcipőt, egyre gyakrabban vásárolták az anyagot a ruhaneműjükhöz, a nőkön megjelent a bolti anyagból varrt blúz és rokolya, továbbá a fiatal férfiakon a vásárolt anyagból varrt nadrág és kabát. Tehát a népviseletre is jellemző a változás, de a ma bukovinai székelynek tartott viselet a 20. század közepén lezárult polgárosodási folyamatot megelőző népviseletet tükrözi.

Napjainkban a bukovinai székelyek hagyományos öltözetét általában a hagyományörzők viselik, például a néptáncosok, a népdalénekesek, mesemondók, leginkább a fellépéseiken. A nők fehér inget hordanak (ez a *szedetting*), amelynek a nyakát és a csuklónál lévő részét összehúzták és színes hímzőfonallal kihímezték. Erre *lájbit* vesznek (mellényt), ez napjainkban főként bordó vagy piros színű, de előfordul, hogy az idősebb asszonyoké fekete. A hagyományos női viseletben a nők derékon alul *pendelyt* viseltek (testhez tapadó alsószoknyát), erre vették az alsószoknyát (akár két vagy három darabot is), amelyet az egyes bukovinai falvakban eltérő névvel illettek, például Hadikfalván *fánerka*, Józseffalván *lisztër* volt. Erre vették föl a *rokolyát*, amit manapság többféle színben is láthatunk a hagyományörzőkön. A *rokolyára* kötényt kötöttek, ezt a bukovinai székelyek *karincának* vagy *katrincának* hívták. A mai viseletben ennek színe és mintázata lehet ugyanolyan, mint a rokolyáé, de akár el is térhet tőle. A bukovinai székely asszonyoknak kendőt kellett kötniük a fejükre miután férjhez mentek. Ezt a hagyományt folytatva, az idősebb hagyományörző asszonyok a fellépéseiken ma is kendőt viselnek a fejükön. A férfiakon a fehér vagy fekete színű *harisnyát* látjuk, ez egy posztóból készült,

szűk szárú nadrág, az ünneplő nadrágot fekete zsinórral díszítették. A férfiak fehér ingén nincs hímzés, és az ingre fekete színű, elől nyitott *lájbit* (mellényt) vesznek. Ruházatukhoz fekete csizma és fekete kalap is tartozik. A hagyományörző férfiakon időnként hímeztet, ujjatlan bőrmellényt is láthatunk, ennek *mejjesbunda* a neve.

A hagyományörzők körében a viseletnek napjainkban is identitásjelző szerepe van, például a Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklorfesztiválon a fellépők a népviseletükkel is jelzik, hogy melyik népcsoport tagjai. A bukovinai székely közösséghez tartozó magyarországi és külföldi hagyományörző csoportok egyaránt a székely viseletet követő ruházatban lépnek fel.

## 7. Ételek a fesztivál programjában

A Bukovinai Találkozások programjában szerepelnek a hagyományos székely ételek, amelyeket a fesztivál közönsége is megkóstolhat. A kapcsolatok kiterjesztését mutatja, hogy egy-egy évben a bukovinai székely ételeken kívül például Madéfalva vagy Csíkszereda ételeit is kínálták. 2014-ben például a madéfalvi hagyományos rostélyost és a székely kürtös kalácsot.<sup>23</sup> 2019-ben csíkszeredai erdélyi ízörzők adtak kóstolót erdélyi ételekből, ekkor székelykáposztát és csorbát kínáltak.<sup>24</sup> 2025-ben a kapcsolatteremtés jegyében az Ételsátorban minden külföldi csoport bemutatott valamit a saját ételeiből. Minden este négy-négy csoport főzött a sátorban.<sup>25</sup>

Néhány évről van adat arra vonatkozóan is, hogy milyen bukovinai székely ételeket kóstolhattak a program résztvevői. 2012-ben *Lágy málé, kemény málé – málékóstoló Sebestyén Istvánnal* címmel foglalkoztak a *málé* nevű étellel a fesztiválon.<sup>26</sup> Sebestyén István közismert népművész, mesemondó és népdalénekes,

<sup>22</sup> Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége: Lőrincz Etel Textiltervező Iparművész – vizuális és környezetkultúra szakos tanár, 2025. <https://bukovina.hu/targyi-oroksegunk/szovok/lorincz-etel/>

<sup>23</sup> Völgyseg Portál: Bukovinai Találkozások – Nemzetközi Folklorfesztivál, 2014. <http://volgysegportal.hu/2014/08/01/blank-50268449/>

<sup>24</sup> ZAOL Zala Vármegyei Hírportál: Erdélyi ízek és táncház a nemzetközi folklorfesztiválon, 2019. <https://www.zaol.hu/hazai-kultura/2019/07/erdelyi-izek-es-tanchaz-a-nemzetkozi-folklorfesztivalon>

<sup>25</sup> TEOL Tolna Vármegyei Hírportál: Bukovinai Találkozások: minden eddigénél színesebbé válik a völgyégi főváros, 2025. <https://www.teol.hu/helyi-kozelet/2025/07/bukovinai-talalkozasok-bonyhad>

<sup>26</sup> Völgyseg Portál: „Bukovinai Találkozások” – XXIII. Nemzetközi Folklorfesztivál, 2012. <http://volgysegportal.hu/2012/08/01/blank-12324907/>

a Kakasdra került bukovinai székelyek leszármazottja. Népmeséit a bukovinai székely nyelvjárással teszi közzé (SEBESTYÉN, 2009) a fellépésein. A 2025-ös fesztiválmegnyitó egyik műsorvezetője volt. A bukovinai székely ételekből 2023-ban juhtúrós puliszkát és angyalbögyöltöt kínáltak<sup>27</sup>. 2025-ben az előző évekhez képest nagyobb hangsúlyt kapott a gasztronómia. A Bukovinai Székelyek Országos Szövetségéből tíz egyesület vállalta a bukovinai székely ételek elkészítését, főztek például csorbalevest, puliszkát, bikfagaluskát és angyalbögyöltöt is<sup>28</sup>.

A fentebb említett bukovinai székely ételek közül a *málé* gyakori étel volt a körükben. Rendelkezésünkre állnak erre vonatkozó adatok a dévai és az al-dunai székelyek csoportjaiból is, magáról az ételről és a hozzá kapcsolódó tárgyakról is (SZABÓ, 1904, 83. o., PENAVIN és MATIJEVICS, 1980). Az al-dunai székelyek szójegyzékében a *málé* meghatározása 'puliszka' (a szóhoz csatolt nyelvjárási szöveg említi, hogy ez az étel túróval készült), emellett szerepel a szójegyzékben a *máléfőző üst* vagy *málás üst* (amely kisebb üst volt, és csak máléfőzésre használták), a *málékeverő* (ez kerek, erős fadarab volt, mellyel a málét keverték) (PENAVIN és MATIJEVICS, 1980, 54. o.). A bukovinai székelyek ételeit bemutató szakácskönyvekben az étel elkészítési módját is közlik: víz, máléliszt (azaz kukoricadara) és só kell hozzá, továbbá a keveréshez *málékeverő*, a kiborításhoz *málélapító*, *takargató*, amivel letakarták és „tisztá vékon kendercérna”, amivel felszeletelték (CSIBI, 2008, 25. o.). A székelyek ettek még *bálmás málét* vagy *bálmot* (a kész málét háromfelé vágják, vajjal meglocsolják, tűzálló tálba rakják és juhtúrót tesznek rá, majd tovább rétegezik, és cérnával szeletelik, CSIBI, 2008, 27. o.). A *tejes máléhoz* a málét forralt tejbe aprítják, CSIBI, 2008, 27. o.). A *fehér máléhoz* vagy *pityókás máléhoz* a kockára vágott pityókát (krumplit) puhára főzik és összetörik, ebbe szórják a lisztet, majd kiborítják (CSIBI, 2008, 21. o.). Egy másik szakácskönyv szerint a *kukoricamálé* (puliszka) a szegények eledele volt, és szinte minden nap fogyasztották köretként és főételként is (RÉTI, 2023, 7. o.). A Dévára került bukovinai székelyekről a 20. század elején azt

írták, hogy a főételüket a *málé* (puliszka) és a szintén kukoricalisztból sütött *pitán* képezi. Ha a kukoricalisztból készült tésztát puhára főzött *bosztánnal* sütik (a *bosztánt* az írás szerzője, Szabó Imre *disznó-dinnyeként* határozta meg), akkor *bosztános pitán* a neve (SZABÓ, 1904, 83. o.). A *bosztányos pitánt* (sütőtökös kukoricalepény) Sándoregyházán a 20. század elején is ismerték, a receptjét Fiser Annától, a sándoregyházi Bonnaz Sándor Magyar Művelődési Egyesület kézimunkacsoportjának vezetőjétől jegyezték le Torontálvásárhelyen, a 2016. október 22-én megrendezett „Kukorica, a rónák gyöngye,” elnevezésű kiállításon. A leírás szerint ez jellegzetes bukovinai sütemény, amely reggelire és vacsorára is kitűnő. Fogyasztható lekvárral és tejjel<sup>29</sup>. Az *angyalbögyölő* a *krumplis nudli* székely neve, *núrdli* vagy *angyalbegyellő* néven is megtalálható a bukovinai székely forrásokban (CSIBI, 2008, 19. o.). Úgy készül, hogy a pityókát felkockázva sós vízben puhára főzik, majd áttörik. Ha kihűlt, tojást, sót és lisztet adnak hozzá, és összegyúróják. Ujjnyi rudacskákat vágnak belőle és vízben kifőzik. A kész nudlikat apróra vágott és zsíradékban megdinsztelt hagymával leöntik (CSIBI, 2008, 19. o., RÉTI, 2023, 55. o.). A *csorbaleves* sárgarépa, petrezselyem, zöldhüvelyű zöldbab, vöröshagyma (továbbá só, bors, lestyán, zeller zöldje, zöldpaprika, paradicsom, ecet vagy citromlé) felhasználásával készül, amibe húsgombócot vagy májgombócot is tesznek (RÉTI, 2023, 24. o.). A *bikfagaluska* füstölt sonkából, füstölt szalonnából, kukoricadarából és vöröshagymából, továbbá só, bors, csombor és szőlő- vagy tormalevél felhasználásával készül (RÉTI, 2023, 30. o.), egyfajta „töltött káposzta”, aminek *galuska* a neve a bukovinai székelyeknél. Savanyú káposzta levelébe is tölthették a kukoricadarás töltelékkel, és ezt egy lábosba, apróra vágott savanyú káposztára helyezték, majd káposztával lefedve, vízzel felöntve 2 óra hosszat főzték (CSIBI, 2008, 35. o.). Valószínűleg a településen együtt élő különféle népcsoportok között létrejött nyelvi kontaktus miatt a székelykeveiek lakodalmára nem *galuska* készül, hanem *szárma* (PAPP, 2018, 170. o.). A 19. század végén Székelykevére a következő népcsoportok kerültek: bukovinai székelyek, németek, bolgárok és palócok,

<sup>27</sup> Kultúrapont: A közös kultúra ünneplésével telik az idei Bukovinai Találkozások, 2023. <https://kultura.hu/a-kozos-kultura-unneplesevel-telik-az-idei-bukovinai-talalkozasok/>

<sup>28</sup> TOLNA Vármegyei Hírportál: Nagy számban képviseltette magát az utánpótlás a Bukovinai Találkozások hétvégéjén, 2025. <https://www.teol.hu/helyi-kultura/2025/08/bukovinai-talalkozasok-szomszedolas-bukovinai-szekelyek>

<sup>29</sup> Magyarok Egy Helyen: Bosztányos pitán (sütőtökös kukoricalepény), 2016. <https://www.magyarokegyhelyen.hu/igy-elunk/desszert/bosztanyos-pitan-sutotokos-kukoricalepeny>

később szerbek is költöztek a faluba (PAPP, 2018, 161. o., PENAVIN és MATJEVICS, 1980). Az al-dunai székelyektől gyűjtött tájszavak jegyzékében megtalálható az *anygyal-begyerő* vagy *anygyalbegyellő*, a *bikfagaluska* (a *bikfa* vagy *bikkfa* a köznyelvi *bükkfa* megfelelője), a *csorba* és a *pulicka* szó is (PENAVIN és MATJEVICS, 1980, 5. o., 9. o., 16. o., 68. o.).

## 8. A lakodalom bemutatása a fesztiválon

Az esküvő és a lakodalom (a bukovinai székelyek nyelvében *lakadalom*) nagy esemény volt a bukovinai székely falvakban, és számos szokás kapcsolódott hozzá (GÁSPÁR, 1986, 91. o.). A fesztiválon azért is lehetett megjeleníteni ezt az eseményt, mert a bukovinai lakodalom során többször is táncoltak, ehhez zenei kíséret járt, továbbá a vendégek népdalokat is énekeltek, például a menyasszony és a vőlegény búcsúztatásakor, a menyasszony bekontyolásakor és a vendégek elköszönésekor (SEBESTYÉN, 1989, 285–286. o., 296. o., 302–303. o.). A 2017-ben rendezett fesztiválon elevenítették fel az esküvő és a lakodalom eseményeit. A program része volt a lánykérés, a siratóest, a vendégfogadás a vőlegényes háznál, a gazda szerepének bemutatása, a menyasszony öltöztetése (a *hazai felrakása*), a vőlegényes gazda szerepe, az a jelenet, amikor a hazai gazda csoma menyasszonnyal kínálja a vőlegényt és a hazai búcsúztatása. A lakodalom eseményét a fesztiválon több zenés-táncos elemmel is kiegészítették, például a vőlegény kikéri a nótáját, asszonytánc, a szakácsok tánca, a hétfélés nevű tánc(sorozat) bemutatása. A fesztivál szervezői a lakodalmi témába bevonták a külhoni hagyományőrző csoportokat is. A fesztivál programjában szereplő eseményekhez több tájszó tartozik, például a *siratóestén* készítették el a menyasszony, a vőlegény és a vőfélyek *bokrétáját*, ez utóbbiak *bokrétáját* a *hazaji* vagy *hazai* (a menyasszony) a *nyuszujókkal* (a nyoszolyólányokkal) küldte el a vőlegényes házhoz (GYÖRGYI, 1962, 35. o.). A lakodalom egész folyamatát a *lakodalmas gazda* irányítja, ő az egyik férfi a *hivogatáskor* (a *hivogató* során a vendégeket ő és egy vőfély hívja meg, ez utóbbi egy feldíszített *ruvapácát* visz a kezében), továbbá a *gazda* felel az esemény rendes és békés lefolyásáért, és ő mondja el a lakodalom egyes

fázisaihoz tartozó verseket. A menyasszony és a vőlegény násznépéhez külön *gazda* tartozott (GÁSPÁR, 1986, 91. o., SEBESTYÉN, 1989, 279. o.). A *hazaji* felrakása a menyasszony fejdíszének felrakását jelenti. A fejdísz több részből állt. A menyasszony homlokára koszorút fontak a *szászfűnek* nevezett örökzöld növény leveleiből, amiket *megaranygiliztek* (aranyfüsttel vagy vékony aranylemezzel). A fej hajas részére színes krepp-papírból készített kis rózsákat tűztek. A konty helyére gyöngyökből készült pártát tettek, ezen színes, széles, és majdnem földig érő pántlikák is voltak (SEBESTYÉN, 1989, 281. o.). Az 1950-es évek végén a menyasszonyok már szívesebben választották a fátylat, az öregek viszont bokréta szerették volna felrakni a menyasszonyt (BELÉNYESY, 1958, 62. o.). A fesztivál programjában az a rész, amikor a *hazai gazda csoma menyasszonnyal kínálja a vőlegényt* arra a szokásra utal, amikor a *hazaji* kikérésekor (a valódi menyasszony helyett) először három „maszkarát”, csúnya és öreg asszonyokat mutatnak a vőlegénynek, akik mindeképpen meg akarják csókolni őt (GÁSPÁR, 1986, 96. o.).

## 9. A keresztlő bemutatása a fesztiválon

A 2018-ban rendezett Bukovinai Találkozások fesztivál-nyitó színpadi műsorának címe a Keresztlő volt. Ebben a műsorban a magyarországi néptáncscsoportokon kívül a Csernakeresztúri Hagyományőrző Egyesület, a Dévai Szivárvány Nyugdíjas Klub és a Madéfalvi Ifjúsági Táncscsoport is szerepelt, de mellettük az ukrainai Чернівчанка<sup>30</sup> és a Южинецькі молодички<sup>31</sup> együttes, a romániai Florile Bucovinei együttes és a lengyelországi Podgrodzianki énekkar is fellépett. A téma színpadi megjelenítésének háttérében az állhatott, hogy a bukovinai székelyek körében még a bácskai életük idején is fontos társas alkalom volt a keresztlő és az ezt követő *komatisztelet* (GÁSPÁR, 1986, 26–27. o.). Ehhez hozzátartozott a rokonok és ismerősök vendégeskedése, a keresztlőt követő lakoma, és ez kiegészült táncos mulatsággal is. A mulatság akár két napig is tarthatott. A háziak süttöttek-főztek, és erre

<sup>30</sup> Чернівчанка (Csernivcsanka)

<sup>31</sup> Южинецькі молодички (Juzhinyeckij molodicski)

az alkalomra *mozsikásokat* is fogadtak (BELÉNYESY, 1958, 60. o., POLEK, 1899, 312. o.). A táncmulatság neve *komabál* volt (BELÉNYESY, 1958, 60. o.). A keresztelőhöz tartozó szokásokat Déván, az ott élő bukovinai székelyek körében Szabó Imre kutatta. Leírta, hogy a keresztelés után savanyú, majd édes levest (húslevest) tálaltak fel, ezek a levesek az élet borús és derűs napjait jelképezték. Ezután *galuska* (töltött káposzta), sült, főtt szilva és *estruszli* következett (SZABÓ, 1906, 1. o.). Az *estruszli* édes, mákos és túrós sütemény, a bukovinai székelyeknél ez a rétestészta neve (SEBESTYÉN, 1989, 375. o.).

## 10. Összefoglalás

A tanulmány a Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivált vizsgálta a magyarországi és a külhoni bukovinai székely közösségek egymással alkotott hálózatainak és kulturális kapcsolatainak szempontjából. Jóllehet a fesztivál létrehozásának az volt a célja, hogy összehozza a valaha Bukovinában élt különféle nemzetiségű népcsoportokat, de a fesztivál arra is lehetőséget ad, hogy a szétszóródott bukovinai székely közösségek képviselői is találkozhassanak egymással. A fesztivál célja, hogy a résztvevők megismerhessék

egymás néphagyományait és kulturális értékeit, és ez a célkitűzés a bukovinai székelyek csoportjaira is érvényes. Ugyanis a fesztivál fellépői és vendégei láthatják a különféle országokba került székely csoportok munkáját, színpadra készített programjait és népművészeit is, de lehetőség nyílik a Magyarországon élő, de több településre került bukovinai székely közösségek találkozására is. A külhoni kapcsolatok fenn tartását segíti az is, hogy a Bonyhádon szervezett fesztiválra meghívást kapnak a bukovinai székelyek történetében jelentős szerepet játszó vidékek képviselői is, például a moldvai vagy a madéfalvi hagyományörző csoportok. A fesztivál a nyelvben megőrzött kultúra bemutatása szempontjából is említésre méltó. A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál programjai a bukovinai népcsoportok néphagyományait kívánja bemutatni, ezért az egyes országokban színpadra kerülő műsorok és a kísérőprogramok lehetőséget nyújtanak arra is, hogy a résztvevők a néptáncokhoz, népdalokhoz, népiételekhez, a hagyományos viselethez és a közösség fontos ünnepeihez kapcsolódó népnyelvvél és nyelvi adatokkal is megismerkedhessenek. A fesztivál azért is fontos esemény a bukovinai közösségek életében, mert a feledésre ítélt nyelvi adatokat és néphagyományokat is életben tarthatja.

## Irodalom

Barna Gábor (2011). Népi kultúra – nemzeti kultúra – nemzeti identitás. A népi kultúra szerepe a nemzeti kultúra és a magyar identitás megszerkesztésében. In Jankovics József és Nyerges Judit (szerk.), *Kultúra, nemzet, identitás. VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus* (pp. 61–85). Budapest: International Association for Hungarian Studies.

Belényesy Márta (1958). *Kultúra és tánc a bukovinai székelyeknél*. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Csibi Krisztina (szerk.) (2008). *Bukovinai székely konyha. Nagy Antalné Ferencz Regina ételei*. Szekszárd: Völgységi Múzeum – Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége.

Földi István (1987). *Madéfalvától a Dunántúlig*. Szekszárd: Tolna Megyei Könyvtár.

Gáspár Simon Antal (1986). *Az én szülőföldem, a bukovinai Istensegítség*. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Gál Adél 2019. Harmincéves a Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége. Kárpátalja.ma, 2019.02.09. 11:26. Kárpát-medence. <https://karpatalja.ma/kitekinto/karpat-medence/harminceves-a-bukovinai-szekelyek-orzagos-szovetsege/> Letöltés: 2025. 08. 14.

Gráf Dóra 2019. Az al-dunai székelyek. Interjú Lőcsei Ilonával, a hertelendyfalvi Tamási Áron Székely-Magyar Művelődési Egyesület titkárával (I., II. rész). <https://www.petofiprogram.hu/hirek/azaldunaiszekelyek> Letöltés: 2025. 08. 14.

- Györgyi Erzsébet (1962). Házasságkötés és szokásköre a bukovinai székelyeknél. *Néprajzi Közlemények*, VII (3–4). Budapest: Magyar Nemzeti Múzeum – Néprajzi Múzeum.
- Höffler Lajosné (1996). A bukovinai székelyek viselete. *Néprajzi Látóhatár*, V (1–2), pp. 173–198.
- Körmöczy Gábor és Komáromi Márton (2021). „Érték vagy eszköz?” – A népi kultúra közösség- és személyiségformáló hatásainak vizsgálata az erdélyi és a magyarországi amatőr táncegyüttesek körében. In Szász Jenő (szerk.), *Annales 2019. Kárpát-haza évkönyv*, 6. (pp. 125–143). Budapest: Nemzetstratégiai Kutatóintézet.
- Lőrincz Etel (2005). *Bukovinai székelyek festékes szőnyegei. Hagyományos és új szőnyegek mintakincse, szövésmodja*. Budapest: Hagyományok Háza, Népművészeti Módszertani Műhely.
- Martin György (1990). Magyar táncdialektusok. In Dömötör Tekla (főszerk.), Hoppál Mihály (szerk.), *Magyar néprajz VI. Népzene. Néptánc. Népi játék*. (pp. 390–452). Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Oberding József György (1939). *A bukovinai magyarság településtörténeti és társadalomrajzi vázlata. Különlenyomat a HITEL 1939. évi 3. és 4. számából*. Kolozsvár: Gloria könyvnyomda.
- Pál Helén (2020). A bukovinai székelyek nyelvjárása. *Doktori disszertáció*. Magánkiadás.
- Papp Mária (2018). Székelykevei lakodalmi szokások. Adatközlés. *Létünk*, XLVIII (4), pp. 161–185.
- Penavin Olga és Matijevics Lajos (1980). *Székely szójegyzék*. Újvidék: Újvidéki Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete.
- Polek János (1899). A magyarok. (Fordította Katona Lajos.) In *Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képben. Bukovina. 1899. Előbb néhai Rudolf trónörökös főherceg ő császári és királyi fensége kezdeményezéséből és közreműködésével, most Stefánia özvegy trónörökös főhercegnő ő császári és királyi fenséges védnöksége alatt* (pp. 310–313). Budapest: A Magyar Királyi Államnyomda kiadása.
- Réti Andrásné (2023). *Székely nagymama konyhája*. Kakasd: A szerző kiadása.
- Sbiera János és Marian S. Fl. (1899). A románok. (Fordította Katona Lajos.) In *Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képben. Bukovina. 1899. Előbb néhai Rudolf trónörökös főherceg ő császári és királyi fensége kezdeményezéséből és közreműködésével, most Stefánia özvegy trónörökös főhercegnő ő császári és királyi fenséges védnöksége alatt* (pp. 183–222). Budapest: A Magyar Királyi Államnyomda kiadása.
- Sebestyén Ádám (1989). *A bukovinai székelység tegnap és ma*. Szekszárd: Tolna Megyei Könyvtár.
- Sebestyén István (2009). *A szegény ember bőrpuskája. Székely pajzánságok és egyéb cifra történetek*. Göd: Rézbong Kiadó.
- Sík Endre (1975). A települések névváltoztatásai Magyarországon a XX. században. *Statistikai Szemle* 53 (3), pp. 287–296.
- Solymár Imre és Szóts Zoltán (2000). Bevezetés. In Foki Ibolya, Solymár Imre és Szóts Zoltán, *Források a bukovinai székelyek történetének tanulmányozásához* (pp. 9–10). Szekszárd: Babits Kiadó.
- Solymár Imre és Szóts Zoltán (2000). Az 1860-as évek történetének dokumentumaiból. 1860–1869. In Foki Ibolya, Solymár Imre és Szóts Zoltán, *Források a bukovinai székelyek történetének tanulmányozásához* (pp. 99–175). Szekszárd: Babits Kiadó.
- Szabó Imre (1904). Dévai csángó népviselet és táplálkozás. *Ethnographia*, V (3–4), pp. 69–84.
- Szabó Imre (1906). Dévai székely-csángó keresztelő és lakodalom. *Néprajzi Értesítő*, VII (1), pp. 1–10.
- Tőzsér Anett (2023). A matyó népművészet jellemzői és hatása a matyóföldi települések fejlődésére és a térségben élők identitására. *Kárpát-haza Szemle. A Kárpát-medencei magyarságkutatás interdiszciplináris szakmai folyóirata*, 2023 (1), pp. 67–82.

## Források

- Bukovinai székelyek az Al-Duna mentén. Polgárok Háza. <https://www.youtube.com/watch?v=x9ObuW4PXFc>  
Letöltés: 2025. 12. 10.
- Bukovinai Székelyek Országos Szövetsége. <https://bukovina.hu/>  
Letöltés: 2025. 08. 14.

Bukowińskie Spotkania: <https://bukowina.rck.pila.pl/index.php/36-edycja.html>

Letöltés: 2025. 08. 14.

Csodálatos Magyarország. Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivál 2023 Bonyhád. 2023. augusztus 4-től 6-ig rendezik meg harmincnegyedik alkalommal a Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivált <https://csodalatosmagyarorszag.hu/programok/fesztival-koncert/bukovinai-talalkozasok-nemzetkozi-folklorfesztival-2023-bonyhad/>

Letöltés: 2025. 08. 14.

Erdélystat – erdélyi statisztikai szolgálat, statisztikai és intézményi adatok magyar nyelven Romániáról, Erdélyről, erdélyi magyarokról. <https://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/deva/1457>

Letöltés: 2025. 12. 10.

Kincsesládánk – Székelykeve 2018.09.01. Pannon Rtv. <https://www.youtube.com/watch?v=Xp3sNvCiLYE>

Letöltés: 2025. 12. 10.

Központi Statisztikai Hivatal. Helységnévtár [https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p\\_lang=HU&p\\_id=23791](https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=23791).

Letöltés: 2025. 12. 10.

Kultúrapont. MTI/Kultúra.hu. A közös kultúra ünneplésével telik az idei Bukovinai Találkozások. 2023. augusztus 6. <https://kultura.hu/a-kozos-kultura-unneplesevel-telik-az-idei-bukovinai-talalkozasok/> Letöltés: 2025. 08. 14.

Magyarok Egy Helyen. Bosztányos pitán (sütőtökös kukoricalepény) <https://www.magyarokegyhelyen.hu/igy-elunk/deSSERT/bosztanyos-pitan-sutotokos-kukoricalepeny>

Letöltés: 2025. 08. 14.

Marosvásárhelyi Infó. Maros megye magyar és román helységnevei <https://marosvasarhelyi.info/hasznos/maros-megye-magyar-es-roman-helysegnevei>

Letöltés: 2025. 12. 10.

Pannon RTV. Népzenei koncert és táncház Hertelendyfalván. 2025.06.01. 20:58. Forrás: Pannon RTV. A Csörömpölő zenekar és a Pántlika énekcsoport adott koncertet Hertelendyfalván, a Tamási Áron Székely-Magyar Művelődési Egyesület épületében léptek fel <https://pannonrtv.com/rovatok/szines/nepzenei-koncert-es-tanchaz-hertelendyfalvan>

Letöltés: 2025. 08. 14.

TEOL Tolna Vármegyei Hírportál. Bukovinai székelyek. 2024.08.04. 11:30. A folklórfesztivált idén is rengetegen látogatták. Az idén immár 35. alkalommal rendezték meg

a Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztivált, melyre idén is számos külföldi egyesület és csoport látogatott el Bonyhád. A folklórfesztiválon a Sebestyén Ádám díjat is kiosztották. Farkas Eszter <https://www.teol.hu/helyi-kultura/2024/08/a-folklorfesztival-iden-is-rengetegen-latogattak>

Letöltés: 2025. 08. 14.

TEOL Tolna Vármegyei Hírportál. Programkavalkád. 2025. 07.30. 08:00. Bukovinai Találkozások: minden eddiginél színesebbé válik a völgyégi főváros. Bonyhád 36. alkalommal ad otthont a bukovinai székelyek találkozójának, melyre a szervezők 32 csoportot várnak. A város nem egyedüli szervezője a programnak, számos településen zajlanak majd kísérő programok. A Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztiválon egy hamisítatlan székely bálra is sor kerül. Kutny Gábor <https://www.teol.hu/helyi-kozelet/2025/07/bukovinai-talalkozasok-bonyhad>

Letöltés: 2025. 08. 14.

TEOL Tolna Vármegyei Hírportál. Örökség. 2025.08.03. 19:30. Nagy számban képviseltette magát az utánpótlás a Bukovinai Találkozások hétvégéjén (képgaléria). A pénteki és a szombati bonyhádi programok után a környező településekre is ellátogatott több külföldi hagyományőrző egyesület. A Szomszédolással zárult a Bukovinai Találkozások. Révészné Hanol Erzsébet <https://www.teol.hu/helyi-kultura/2025/08/bukovinai-talalkozasok-szomszedolas-bukovinai-szekelyek>

Letöltés: 2025. 08. 14.

Völgység Portál: „Bukovinai Találkozások” – XXIII. Nemzetközi Folklórfesztivál. 2012.08.01./admin <http://volgysegportal.hu/2012/08/01/blank-12324907/>

Letöltés: 2025. 08. 14.

Völgység Portál. Bukovinai Találkozások – Nemzetközi Folklórfesztivál. 2014.08.01./admin <http://volgysegportal.hu/2014/08/01/blank-50268449/>

Letöltés: 2025. 08. 14.

ZAOL Zala Vármegyei Hírportál. Jubileumi alkalom. 2019. 07.20. 11:10. Erdélyi ízek és táncház a nemzetközi folklórfesztiválon. Erdélyi ételekből és bukovinai táncokból kaphat ízelítőt a közönség a Bukovinai Találkozások Nemzetközi Folklórfesztiválon, amelyet 30. alkalommal rendeznek meg augusztus 2-től 4-ig Bonyhád <https://www.zaol.hu/hazai-kultura/2019/07/erdelyi-izek-es-tanchaz-a-nemzetkozi-folklorfesztivalon>

Letöltés: 2025. 08. 14.